

ORIO
MOLAS

FERRAN
GRAU

CAZENEUVE

I LES CLAVEGUERES
DE LA CIUTAT

Barcelona 1913.
L'obertura de la Via Laietana,
una comunitat de veïns assetjada
i un cadàver semienterrat.

Un nou cas per a Enric Cazeneuve,
el primer detectiu de la ciutat.

 Capital Books

CAZENEUVE
I LES CLAVEGUERES DE LA CIUTAT

© 2019 Oriol Molas i Ferran Grau

© Fons Cuyàs (ICGC), per la fotografia de portada

© 9 Grup Editorial, per l'edició

Capital Books

c. Mallorca, 314, 1r 2a B • 08036 Barcelona

T. 93 363 08 23

info@capitalbooks.cat

www.capitalbooks.cat

Disseny: J. Mauricio Restrepo

Primera edició: novembre de 2019

ISBN: 978-84-948532-5-8

DL B 24719-2019

Imprès a Romanyà Valls, SA

Tots els drets reservats.

CAZENEUVE

I LES CLAVEGUERES DE LA CIUTAT

ORIOI MOLAS I FERRAN GRAU

Capital Books

A l'Anna Folqué,
per la paciència i tantes altres coses.
OM

A la memòria d'Enric Cazeneuve,
que tantes històries ens inspira.
FG

I

LA POR

Havent sopat, quan ja era fosc i l'Agneta, la portera del carrer d'Avellana número 9, tancava el portal de baix, molts veïns s'afanyaven a passar la clau i els baldons de les portes perquè tenien la sensació que si tancaven bé estarien més segurs. Però era mentida.

Els més devots, asseguts a taula o ficats al llit, resaven perquè Déu *Nostro* Senyor els protegís de tot mal; els altres feien suposicions per mirar de trobar una raó a tot allò; i encara uns tercers s'estimaven més fer veure que no passava res.

Aleshores començaven els sorolls. Primer eren grinyols de portes que s'obrien i es tancaven. Després, encara que no fes vent, algun cop de finestral mal ajustat. Al cap d'una estona, els llums de gas de l'escala feien pampallugues i acabaven apagant-se del tot. Deixaven una fortor de sofre que feia marejar. També es podia sentir com si unes ungles molt llargues fessin saltar el guix de les parets. I a tots se'ls posava la pell de gallina.

Quan en Vicenç Fígols va sentir que la portera tancava, va pensar que la Cèlia, la minyona del senyor Lluís Duaigües del principal primera, no trigaria a pujar per passar una estona amb el pintor de l'àtic, amb qui s'entenia. És per això que, per esperar-la, col·locava el tamboret alt rere la porta. Allà assegut,

l'ull li quedava just a l'alçada de l'espell. Quan la noia enfilava l'últim tram d'escales, li mirava el perfil de les cames, de les cuixes i de les natges ajustades per les faldilles estretes del *viso*. Entrada la nit, si encara estava despert, esperava que baixés per espiar-la de cara, resseguir-li el contorn dels pits sota la camisola, perquè mai no es posava la cotilla per estar-se amb l'amant.

Ell, que havia estudiat música per treballar entre coristes, no havia aconseguit els seus propòsits i s'havia d'accontentar fent sonar el fiscorn en una petita cobla de barri i tocant-se rere la porta. El músic només patia per si algun dia una veïna l'enxampés espiant o per si la minyona deixés de visitar el pintor, l'única distracció interessant que li quedava en aquesta «puta vida», com solia murmurar.

Aquella nit, la Cèlia anava tard, el senyor Lluís l'havia entretinguda amb les seves manies. Tot just començava a desparar la taula del sopar i, després, encara havia de rentar els plats, endreçar la cuina i ajudar el senyor a desvestir-se. Probablement avui no podria visitar en Pablo. Com a mínim s'estalviaria aquella mena d'ansia que l'envaïa tota quan, pujant l'escala, els llums feien pampallugues i, a cada replà, sentia com els veïns passaven les claus per tancar bé.

De tornada, encara era molt pitjor, perquè no notava gens de vida rere les portes, només una mena de soroll al pis del músic. Era aleshores quan li venia una por molt fonda, li semblava veure les ànimes de què parlaven les veïnes devotes i pensava en la vida que havia de portar al món, perquè estava embarassada, encara que ningú no ho sabés. No li feia gens de gràcia que la criatura nasqués en aquella casa on tothom tenia un terror íntim que havia envaït cada replà, havia entrat a cada pis, a cada cambra, per apropiars'ho tot, posseir-los les consciències i robar-los l'ànima i la raó.

En Vicenç va sentir una porta i va suposar que era la Cèlia. Va afanyar-se per arribar al rebedor, però només va tenir temps de fer un últim gest tràgic quan, a mig passadís, va notar una presència. No va poder fer-hi res. Entre la foscor, va veure uns ulls amarats d'ira, de sang i de bogeria.

Un cop sec li va nafrar la cara i unes urpes grosses i fortes el van agafar per la gola i van començar a estrènyer, enfonsant-li la nou del coll cap endintre. No podia respirar. Va provar de deslliurar-se'n; primer a cops de puny, després a coces. Però només duia els peücs de ficar-se al llit.

Va notar com s'ofegava. Com es moria. Obria la boca procurant agafar més aire, eixamplant tant com podia els llavis que amb els anys, per culpa de l'embocadura del fiscorn, li havien agafat forma de pinyonet. No hi havia res a fer. Sentia com se li esquinçava la vida, com una fredor li obria la gola i la coïssor del tall i la sang li sortia com el doll d'una font. I va caure mig estabornit al passadís, llarg com era.

En aquell últim moment va tornar a fixar-se en els ulls que el miraven i, malgrat la foscor, va endevinar l'esguard del mateix diable. De terra estant, va sentir l'estoc final: una punxada a la dreta de l'estómac, com una banya que se li endinsava a la carn, li perforava el budell gros i el fetge, i li rebentava la vesícula, alliberant-li tota la bilis que havia retingut en aquells anys. Per primera vegada a la vida, en Vicenç coneixia la por que tenien els altres veïns. Ell, que era l'únic que fins llavors no s'havia cregut aquelles xafarderies de les ànimes i dels esperits malignes, va pensar que tot plegat era una mica injust. «Putà vida», va murmurar per última vegada.

Qui havia desbudellat el músic el va treure de la casa amb l'ajuda d'una saca que va fer de llitera. Ningú no se'n va adonar. Els cops, les fresses i les esgarrinxades van ser les mateixes que cada nit espantaven els veïns. De tant en tant, unes gotes

de sang, que l'Agneta hauria de netejar a primera hora del matí, empastifaven algun graó. La intenció era colgar el cos en una rasa de les obres de la reforma de la futura Via Laietana. L'endemà mateix els paletes hi havien d'abocar la barreja de morter i pedres per avançar la feina. Ni se n'adonarien. D'aquesta manera, el músic xafarder mai més no espiaria rere la porta i serviria d'exemple perquè els veïns, pensant-se que se n'havia anat de casa, també fugissin d'una vegada i per sempre.

Amb prou feines hi havia hagut temps d'abocar-hi unes poques paletades de sorra quan una tempesta d'hivern va obligar a deixar l'enterrament a mig fer.

La pluja va persistir durant hores, incansable, convertint-se en un aiguat que no es va aturar fins que Barcelona es va llevar fosca, humida i trista. A quarts de set, quan hauria de començar a clarejar, encara era negra nit. Els carrers eren plens de fang. Els primers carros que circulaven hi deixaven roderes. Les peülles dels cavalls no repicaven a les llambordes, només xipollejaven bassals.

Els escombriaires duïen les escombres amarades. Alguns empenyien la brossa reguerons avall; d'altres, amb els mànecs, miraven de desembussar els desguassos. Els agutzils i els serenos, que s'havien arrecerat en algun portal o sota la marquesina d'un cafè per passar la nit, començaven a treure el cap per si algú els havia de menester. Els treballadors anaven al jornal amb les mans aferrades a les puntes del coll de l'abric i les gorres calades.

Cap a quarts de vuit va anar escampant i, al cel de la ciutat, van aparèixer clarianes que s'obrien lentament, mostrant una blavor intensa, gairebé dolorosa, que contrastava amb la foscor de la nuvolada recent.

Si hagués passat algú prop de la placeta Jonquieres, no hauria vist res d'especial, només les pedres, el fang, els taulons i els sacs amarats per l'aigua de la pluja.

No hauria vist com, enfonsats en una rasa, mig colgats

per la poca sorra que quedava després de tanta aigua, sobreixien uns peus, calçant només uns peücs de llana foradats; uns camals de pantalons esquinçats; una panxa que començava a inflar-se, i una cara nafrada, amb un últim gest tràgic, com si el mort s'hagués topat amb el diable.

La pluja d'anit havia mig destapat un cadàver que va anar emergint lentament de les profunditats de les clavegueres. No va ser fins que els primers paletes van reprendre la feina, que un d'ells va veure com una gavina, que havia pujat des del port, s'havia ficat a la rasa per pescar-hi alguna cosa i n'havia sortit amb un somriure golafre i un ull penjant-li del bec, com un trofeu.

Només aleshores es va sentir un crit de fàstic i algú va córrer a avisar la policia.

II

LA MORT TRUCA A LA PORTA

Aquell mateix matí, al pis principal del carrer de Balmes 6, l'Enric Cazeneuve s'estava al llit, estirat de panxa enlaire, amb el pijama de franel·la i un drap humit al front per fer-li passar l'angoixa d'una mort propera.

—«I quan vinga aquesta hora de temença en què s'acluin aquests ulls humans, obriu-me, Senyor, uns altres de més grans per contemplar la vostra faç immensa...» —murmurava el detectiu, com en una lletania.

—El doctor ja li ha explicat, senyor Enric, que no s'està pas morint, que només té un constipat fort —va queixar-se la Filo, mentre interpretava el paper de practicant sanitària; abocava xarop per a la tos en una cullera i impedia, en un to conciliador i maternal, que la ment del detectiu divagués teatralment pels camins tortuosos del més-enllà.

Tot i que el doctor havia dit que no era res greu, ell notava una certa separació entre cos i ànima, l'escenificació perfecta del poema de Maragall. I per això li venien al cap una vegada i una altra aquells versos que darrerament s'havien posat tan de moda a les esqueles del país: «I quan vinga aquesta hora de temença...». Ell veia claríssim que l'hora ja havia arribat.

En aquell instant de traspàs entre els dos mons, va sentir que algú feia voltar el timbre.

—*Mon Dieu!* Ja és aquí! —va exagerar amb veu tremolosa—. La mort truca a la porta.

La Filo, girant els ulls en blanc, va anar a veure qui hi havia.

–Ah! Ets tu! –va dir, deixant anar una ganyota de desil·lusió, com si li sabés greu que fos en Cinto i no algú altre.

–Que potser esperaves el policia escardalenc? –va preguntar el periodista, en veure's mal rebut.

–Potser sí –va replicar, girant-se-li d'esquena i refent el camí cap a l'habitació.

En Cinto i la Filo s'havien promès el mateix any que van inaugurar l'agència, però la tardor passada, poc després de la mort de donya Maria, van trencar. La crisi va venir perquè a ella li va doldre no poder comptar amb el noi quan més sola se sentia. Per aquella època, el periodista anava capficat en un cas del diari i no li va saber donar suport. El fet que no l'acompanyés en un moment tan important i que ni tan sols es presentés a l'enterrament de la mare va enfadar-la molt, fins que una tarda de diumenge van acabar tirant-se els plats pel cap.

Ella amb prou feines li dirigia una trista mirada i ni l'anomenava pel nom. Ell se sentia malament, però no sabia trobar la manera de redreçar la relació i no podia evitar sentir-se un fracassat; sobretot quan, passat el primer dol, la noia va començar a fer broma amb en Remigio, el jove policia, ajudant de l'inspector Donato González.

El detectiu, del llit estant, sentia com la minyona parlava sense acabar d'entendre què passava.

–Qui és? –va cridar.

–...Doncs ara mateix està ocupat i no pot parlar amb ningú –va seguir la noia, fent veure que no l'havia sentit.

–Ocupat? Noestic pas ocupat! Si no tinc res a fer...

–En realitat, està enfeinat... morint-se –va continuar ella.

–*C'est pas vrai!*

–Lamento profundament que s'estigui morint –va afegir

en Cinto, prou alt perquè el comentari també arribés al dormitori.

—Ah! Ets tu! *Mon ami!* —va saltar l'Enric, content de reconèixer finalment la veu del periodista—. I que consti que no m'estic pas morint! Això és una falòrnia de la practicant sanitària.

—Sí, es clar! Serveix per a tot, la Filo —va replicar l'al·ludida—: minyona, secretària, practicant... I ara que no hi ha la mare, Déu l'hagi perdonada, també haig de fer de portera! —va afegir amb tristesa.

Donya Maria havia mort la tardor passada d'un mal dolent. No els va donar temps per a res. Els metges encara no tenien un diagnòstic clar quan una tarda la filla va haver de córrer a buscar mossèn Fitó perquè li donés l'extremunció. Li va venir just ungir el front de la vella portera que en poques hores es va apagar, com quan un llum d'oli ja no té prou ble. A l'hora de sopar ja era morta.

La Filo, amb la força, l'energia i la dignitat que sempre havia mostrat, es va fer càrrec de la paperassa tota sola, no va voler que el senyor Cazeneuve l'ajudés. Va organitzar la vetlla, la missa a la parròquia de Sant Pere de les Puel·les; va negociar l'enterrament al cementiri del Poblenou i, fins i tot, va parlar amb l'advocat pel testament i amb els propietaris de la finca per mirar de mantenir la porteria una temporadeta més. No tenia gens de ganes de quedar-s'hi, però necessitava un lloc on viure i acabar d'endreçar els records.

—Ara surto! Espera'm al despatx! —va dir l'Enric des de l'habitació, on buscava els pantalons.

En sentir-ho, la noia va tornar a la cuina rondinant:

—Doncs així no devia pas estar tan malalt!

Mentrestant, en Cinto, amb un exemplar de *La Vanguardia* sota el braç, va ocupar la taula que li havia estat assignada quan van acabar les obres de remodelació.

Aviat faria quatre anys que van inaugurar l'agència Caze-neuve & Associats. L'Enric havia convertit l'antic menjador dels avis en una oficina pràctica i eficient.

En Cinto encara era el cap de la secció de successos del rotatiu, malgrat el desencís que va endur-se l'any passat quan don Miquel, el director, no li va donar suport en tot allò del cas de l'Enriqueta Martí, obligant-lo a publicar les mateixes mentides que els altres diaris.

«Sols que m'entengues, cap de fava! Encar que sigues es cap de fets diversos no pots pas dir què publicam en aquest diari», recordava que li havia dit amb menyspreu, quan ell es negava a escriure sobre els rumors que el corresponsal de l'ABC feia córrer d'aquell llastimós cas que tothom ja coneixia com el de «La vampiressa del Raval».

L'Enric va entrar al despatx amb samarreta imperi, uns pantalons i un batí de seda de color vi que sempre duia per estar per casa, abans de fer els exercicis respiratoris matinals i de vestir-se com Déu mana per iniciar les feines de detectiu.

Fins i tot amb aquella roba tan informal —pensava en Cinto—, l'Enric tenia un aire atractiu i senyorial. Era un d'aquells homes que no perden mai ni el posat ni les maneres. «Segur que no fa l'amor amb mitjons ni lligacames», va dir-se el periodista.

—Així que estàs malalt!

—Pots comptar! Un constipat fort per culpa de la humitat d'aquests dies —va dir el detectiu, mocant-se amb discreció.

—Doncs semblava que t'haguessis de morir...

—No, home, no! Només ho exagerava una mica. —I va abaixar el to perquè la Filo no el sentís des de la cuina—: Ja saps que m'agrada que em cuidi.

—A mi també m'agradaria...

—Has sentit la pluja d'aquesta nit? —va afanyar-se a canviar de tema, quan va adonar-se que el comentari feria l'amic.

–I tant!

–Aquí la tempesta feia repicar els porticons de mala manera.

–Hauríem d'espavilar-nos –va avisar el periodista, en veure que el detectiu ronsejava mirant per la finestra—. T'he vingut a buscar perquè tinc un tema interessant.

–Has dut el diari?

–Sí. Però ja te'l llegiràs pel camí. El carruatge del senyor Godó ens espera –va afegir neguitós.

–Que hem d'anar gaire lluny?

–No. Però he pensat que, a cavall, en farem més via. Enllesteix!

–Com que «enllesteix»! –va queixar-se la Filo, que entrava de nou al despatx amb una bossa d'aigua calenta—. El senyor Enric se'n torna al llit ara mateix. Si fa una estona s'estava morint!

–*Mais non!* Morint-me, morint-me... tampoc, dona. No siguis exagerada! Ja em trobo més bé.

–Sí, però si recau, després l'hauré d'aguantar jo. Faci'm el favor de fer bondat!

–Però... és de vital importància que vingui –va queixar-se en Cinto.

La noia va fer veure que no l'havia sentit.

–Ho veus, *ma chérie!* No poden estar-se sense mi. Em necessiten! –va afegir l'Enric, com un nen que demana permís a la mare.

–Vostè mateix! Però després no em vingui amb «ais i uis» ni amb «fes-me una sopeta calenta», que li diré que el cuidi *aquest* –va replicar tota disgustada, pronunciant *aquest* amb menyspreu, mentre tornava a la cuina amb la bossa que ja no li faria profit.

–Sempre està tan enfadada? –va preguntar en Cinto, quan ja no el podia sentir.

–Últimament força. Però no li facis cas –va dir l'Enric

amb veu de nas, mentre es dirigia a la cambra per acabar de vestir-se—. I digues... de què es tracta?

El detectiu ja tenia ganes d'encasquetar-se el canotier, agafar el paraigua i sortir a viure alguna nova aventura amb el seu amic periodista.

—Han trobat un mort a les obres de la Via Laietana.

—*Et?* No em vens pas a buscar per cada cadàver que apareix a Barcelona.

—Sí, ja ho sé! Però aquest m'han dit que fa cara d'haver vist el dimoni.

III

EL CADÀVER DE VIA LAIETANA

La Vanguardia. *Sábado, 15 de marzo de 1913.*

El próximo 22 del actual, sábado de Gloria de Nuestro Señor, tendrá efecto la apertura oficial del Salón de Autos-Aeros-Ciclos-Sports é Industrias Anexas en el Turó Park de la Ciudad de Barcelona. La inauguración, por rigurosa invitación, será a cargo del Real Automóvil Club de Cataluña y del comité de expositores, bajo la presidencia del señor don Pedro Monés, quienes recibirán a las cuatro de la tarde a las autoridades civiles y militares, y a los invitados a la misma.

El hermoso pabellón construido especialmente para el salón automovilístico, contiene los últimos modelos de algunas de las mejores marcas. El mismo sábado, fecha de la inauguración, don Pedro Monés, junto con el Marqués de Comillas y otras personalidades, tendrán el honor de presentar a la concurrencia asistente la nueva versión del modelo de autopropulsado Hispano-Suiza Alfonso XIII que, presentado en sociedad hace tan sólo dos años, incorporará espectaculares mejoras mecánicas, estéticas y de habitabilidad que, como comentan los expertos en la materia, se convertirá en el modelo más veloz, lujoso y comfortable jamás construido en nuestro país.

Están anunciadas grandes festividades, entre las cuales, varios días de moda y beneficencia. El Comité y la Dirección han hecho grandes sacrificios para recibir al celebre aviador Poumet,

a volar por encima del Salón en el momento de la apertura, con su atracción única en el mundo del «Pájaro de fuego».

—Com m'agradaria poder-hi anar! —va sospirar l'Enric, entre els sotrac del carruatge, desplegant un mocador de cotó amb les inicials brodades i mirant de reüll l'amic, per si hi podia fer alguna cosa.

Aquest va fer veure que no se n'havia adonat.

La calessa els acostava a trot viu a la plaça Urquinaona. Anaven a veure el cadàver que havia aparegut aquell mateix matí prop de la placeta de les Jonqueres.

—Es veu que l'han trobat en una rasa que separa la paret del túnel Metropolità i l'esvoranc del carrer —anava explicant el periodista—; que si no arriba a ser per la pluja d'aquesta nit, potser no l'haguessin vist, i l'haguessin colgat amb el morter que tenien previst abocar-hi.

—Has llegit això de la presentació de la nova versió del famós model Alfons XIII? —va dir l'Enric, que semblava més capficat pel Saló de l'Automòbil que pel mort.

En Cinto se'l va mirar amb incredulitat.

—Que no t'interessa? O potser estàs dispers per culpa de la febre?

—No, home, no! Ja t'he dit que només era un constipat i que exagerava. Però ja saps com m'agraden els automòbils. Si hi poguéssim anar...!

En Cinto va continuar amb el cadàver:

—Ningú no havia vist el cos fins que un paleta s'ha fixat en una gavina que picotejava amb golafreteria alguna cosa de dintre la rasa i n'ha sortit amb un ull penjant del bec.

—Ara que parles d'ocellots... diuen que, en aquesta nova versió, el cotxe porta l'emblema dels Hispano-Suiza banyat en or.

—I?

—*Rien!* Que és una majestuosa cigonya alçant el vol. Una peça bellíssima.

–Però... que no m’escoltes? –va tornar a protestar el periodista, ara més enfadat.

–I tant que t’escolto, *mon ami*. Però ja saps que puc fer dues coses alhora!

En Cinto se’l va mirar amb posat irònic.

La calessa els va deixar al xamfrà de Fontanella amb Urquinaona. La plaça era plena de gent i de vida. Si no fos pel fangueig, ja gairebé ni es notarien els efectes de la tamborinada. Al quiosc hi havia badocs que s’aturaven a llegir les portades dels diaris, una manera com una altra d’estar informat sense haver-los de pagar. Un grup de veïnes feia cua per agafar aigua a la font del Noi del Càntir, que s’aixecava servicial al mig de la plaça, entre els plàtans que a l’estiu donaven ombra.

El primer carro de gel del dia feia la ronda, oferint barres planes per a les geleres que la gent tenia al rebost. Un esmolet feia sentir el xiulet per avisar les minyones o els botiguers que podia esmolar-los els ganivets i les eines. Un sastre, que tenia la botiga taller a la cantonada amb Pau Claris, va sortir amb unes tisores enormes de tallar vellut.

Una corrua de carros que pujaven de les obres de Via Laietana esperaven que un guàrdia urbà els fes pas entre les tantes i les calesses que venien de Fontanella i volien baixar per Trafalgar, o enfilat Roger de Llúria. Un tramvia va haver de fer sonar la campaneta per avisar un conductor d’automòbil despistat que ocupava les vies.

Si des de la cantonada d’Urquinaona amb el carrer de Bilbao miraves en direcció al port, es veia un gros esvoranc, com si haguessin fet una gran ferida a la ciutat. Un forat ample com un vapor de tres xemeneies i que de llarg arribava fins al moll.

Els dos amics van començar a baixar arran de façanes, evitant el fangueig de les obres al mig del carrer. Des d’allà, a banda i banda, es veien les cases que donaven a la nova via en obres,

com si Moisès hagués tornat a obrir les aigües del mar Roig. A la part baixa de l'avinguda, les obres ja estaven gairebé enllestides. Un grup d'homes matxucava la terra per aplanar-la i uns matxos, que estiraven uns rodets metàl·lics, grossos i pesants, la compactaven. Aviat estaria tot a punt per col·locar les llambordes.

Com més amunt, més s'accentuava el desgavell. La placeta Jonqueres era plena de runes de les cases enderrocades de feia poc. Unes brigades traginaven pedres i terres fins a uns carros que esperaven pacients. Mentre uns operaris picaven, examplant el forat profund per on deien que passaria el Metropolità, uns paletes alçaven la paret de contenció del túnel.

Just a l'alçada de la placeta s'aplegava una munió de gent. Els sacs de sorra i les mampares que delimitaven el perímetre de les obres servien de ben poc per aturar un grup de xafarders que s'hi abocaven, estirant el coll per sobre del cordó policial.

Quan els dos amics van arribar, en Cinto va treure la credencial i els guàrdies, en veure que era de *La Vanguardia*, els van deixar passar perquè tenien ordres expresses de l'inspector González. La generositat del diari a favor del cos policial es recompensava amb alguns privilegis, com per exemple deixar-los accedir als llocs dels fets.

L'Enric encara duia el mocador entre els dits i de tant en tant l'havia de fer servir.

Allò, com el seu nas, era un fangueig de mil dimonis. El detectiu, polític com era, no sabia on havia de trepitjar. Es va arremangar lleugerament la vora dels pantalons i va deixar veure els laterals blancs dels botins. Al cap de dues passes, les sabates eren marrons, i la punta del paraigua, amarada de llot. De res no havien servit els taulons que algú havia col·locat per permetre fer les quatre passes fins al mort.

—Bon dia! —va dir en Cinto.

—Ni bon dia ni *cojones!* —va replicar, sense girar-se, l'inspector Donato González, cap de secció de la Tercera Inspecció de Districte del cos de Vigilància de la policia governativa.

El policia, prou madur per tenir experiència però massa jove per a tanta amargura, no era ni alt ni baix, ni gras ni prim. Amb els anys, havia anat perdent cabells i ara només tenia una franja grisa i esbarriada, en forma de mitja lluna, que li anava d'orella a orella, voltant-li el cap pel clatell. Al davant, un bigoti prim i recte amb prou feines feia ombra a una boca allargassada de la qual, quan es posava nerviós o s'enfadava, en sortien tota mena de ganyotes.

Qui sí que es va girar va ser en Remigio. El jove policia havia estat el darrer dels molts ajudants que en Donato González havia provat d'ençà que l'Enric el coneixia. Semblava que s'havia guanyat la plaça en propietat. Els primers temps de servei havia demostrat que era intel·ligent i espavilat, sempre les veia a venir; s'avançava als esdeveniments amb agilitat i encarrava els problemes amb resolució, encara que, per ser guenyo de l'ull esquerre, fes dubtar a qualsevol.

Els últims mesos, però, i sobretot des que feia broma amb la Filo, s'havia apocat lleugerament, com si hagués perdut empenya o se sentís culpable d'alguna cosa; com si sabés que a l'inspector no li feia gens de gràcia que s'entengués amb la secretària del detectiu.

La mirada esbiaixada del jove policia va topar amb la d'en Cinto, seriosa i ressentida. Els dos, sense dir-se res, es van fitar durant un moment. En Remigio era conscient que jugava amb desavantatge per la dificultat de mantenir l'ull dolent en aquella posició forçada. Però cap d'ells no volia ser el primer a abaixar la vista, per no perdre aquella ridícula batalla de galls.

—No rondini! —va afegir l'Enric, anunciant la seva presència i tot donant un cop de colze al periodista perquè desistís de l'enfrontament visual.

—*iHombre, monsieur le Commandant!* —va saltar el policia, content de sentir el detectiu—. Com és que ha sortit amb aquest mal temps?

—No se'n rigui! Que aquest constipat que porto ha estat a punt de fer-me quedar al llit. En Cinto m'ha vingut a buscar i he pensat que els podria ajudar! Es veu que tenen un cadàver *très intéressant!*

—Pot comptar! Aquest pobre desgraciat sí que s'hauria estimat més quedar-se al llit. Almenys no l'hauria dinyada.

I el policia en cap es va fer a un costat per deixar que detectiu i periodista observessin l'escena.

—Per què ho diu? —va preguntar l'Enric.

—Fixi-s'hi, Cazeneuve! Es va vestir a correuita per sobre el pijama —va dir el policia, satisfet per la deducció, mentre assenyalava el cadàver i demostrava que de sota la jaqueta, en lloc de camisa, duia la part de dalt d'un pijama de ratlles.

El cos era una grossa bola boteruda. L'Enric va observar-li la cara i va adonar-se que, malgrat les galtes inflades, el mort tenia un gest estrany als llavis.

—Què en pensa, d'aquesta boca?

—Per aquí diuen que és de mirar la mort cara a cara —va contestar—. Però, amb trenta anys de professió, és la primera vegada que ho veig.

L'Enric es va inclinar per examinar el mort. Es va enretirar lleument el canotier perquè no li caigués sobre el cos i, fent servir la punta del paraigua, va separar-li els llavis. Va fer palanca per forçar la mandíbula i mirar d'obrir-li la boca. De dintre, en va sortir un rot àcid que li va provocar una ganyota de fàstic, obligant-lo a tapar-se la boca amb el mocador.

—Té la llengua lila!

—Deu ser per la descomposició —va justificar el policia.

—Si vostè ho diu! —va fer el detectiu, una mica incrèdul.

En Cinto prenia notes des del darrere, al costat d'en Remigio; i es posava de puntetes, no pas per veure millor el cadàver, sinó per mirar de semblar tan alt com el nou xicot de la Filo.

L'Enric, abans d'incorporar-se, va fixar-se en la ferida

del coll: era llisa i fina, un tall profund. Una mica més avall, l'abric, completament moll, estava mal botonat: cap botó no coincidia amb el seu trauc; anava tort, com si s'hagués cordat a correueta.

Va ajupir-se per descordar un parell de botons amb cautela i va enretirar lleugerament un dels faldons, deixant a la vista el pijama de ratlles, amarat de pluja. L'aigua havia mig netejat la sang i s'hi observava clarament un forat que començava a la tela i s'enfonsava cos endins. Per la part de baix, el tall era ben llis i corbat, però per dalt, la tela s'havia esqueixat. El que fos que hagués provocat la incisió havia serrat el teixit, la pell i els òrgans interns, com una mossegada barroera.

El detectiu va tancar els ulls, mirant de dibuixar-se mentalment què havia pogut provocar aquella mena tall, però no va ser capaç de fer-ho, sobretot perquè l'inspector el va interrompre.

—Ho veu, com a aquest li hauria valgut més no sortir al carrer!

—Dubto molt que el matessin fora de casa, *mon ami* —va replicar mentre s'aixecava—. La jaqueta no té cap incisió, oi?

—Ara que ho diu...

—El devien matar quan només duia posat el pijama i després el van mig vestir per moure'l. A més —i amb la punta del paraigua va assenyalar-li els peus—, no porta sabates, només peücs. El músic devia ser propens a tenir fred als peus... i un fredoluc no sortiria mai descalç al carrer —va sentenciar.

—Ha dit músic? —va interpel·lar en Remigio des del darrere, fent gala que s'havia adonat del detall.

En Cinto se'l va mirar amb una mica d'enveja, arrufant el nas.

—Sí. La boca de pinyonet podria ser per fer servir massa temps una embocadura de broquet pròpia d'un instrument de vent: una trompeta, un trombó, una tuba... No li sabia dir —va respondre el detectiu.

Quan en Donato anava a afegir que també se n'havia adonat, d'entre la gent que xafardejava, algú va bramar la solució:

–Un fiscorn!

Els quatre homes es van girar al mateix temps, buscant qui ho havia dit.